

Socialdepartementet
S2021/00866
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande på remiss God och nära vård – Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6)

Ärendets beredning

Omsorgsnämnden har av Älvkarleby kommun utsetts till att svara på remiss från Socialdepartementet – God och nära vård – Rätt stöd till psykisk hälsa. Förvaltningschef Lena Isokivelä har varit handläggare i ärendet och i den slutliga handläggningen har också strategen för folkhälsa och närvård, Annelie Milnehav deltagit. Lokalt i Älvkarleby kommun har ett seminarietillfälle genomförts tillsammans med verksamhetsutvecklare, MAS, chefer inom vård och omsorg samt chefer inom individ och familjeomsorgen för att inhämta mer verksamhetsnära synpunkter gällande betänkandet.

Beslut i yttrandet är fattat i form av ett ordförandebeslut.

Sammanfattning

I betänkandet God och nära vård - Rätt stöd till psykisk hälsa- föreslås en ändring i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) i syfte att tydliggöra att primärvårdens grunduppdrag om "vanligt förekommande vårdbehov" avser såväl fysiska som psykiska behov. Tillägget om psykiska behov syftar till att särskilt belysa den psykiska ohälsan i den pågående omställningen till en nära vård med primärvården som nav. Utredningen beskriver att psykisk ohälsa som kan utgöra "vanligt förekommande vårdbehov" exempelvis kan vara mild till måttlig depression eller ångestsyndrom. De hälso- och sjukvårdsåtgärder som behövs för att möta dessa behov kan vara såväl enkla som mer kvalificerade. Förebyggande insatser ingår också i primärvårdens grunduppdrag.

Omsorgsnämnden välkomnar att det i betänkandet, liksom i tidigare betänkanden inom ramen för God och nära vård, betonas att primärvård bedrivs av såväl regioner som kommuner. Vidare instämmer Omsorgsnämnden i förslaget att i HSL tydliggöra att regioner och kommuner inom ramen för primärvården ska tillgodose såväl fysiska som psykiska vårdbehov.

Omsorgsnämnden vill dock poängtera att allt detta förutsätter att det faktiskt skapas en likvärdighet i landet och att rätt kompetenser kan tillgodoses inom såväl den regionalt som den kommunalt finansierade primärvården. Omsorgsnämnden betonar att det i omställningen till en nära vård är viktigt att förändringar går i takt och att resurser fördelas på ett sätt som gagnar långsiktighet och hållbarhet och förhindrar att uppdrag blir övermäktiga.

Omsorgsnämnden ser en risk i att utredningen trycker allt för mycket på att förändringar av primärvården ska bära omställningen till god och nära vård. Omsorgsnämnden anser att för att lyckas med omställningen så krävs en reformering av hela sjukvårdssystemet.

Omsorgsnämndens synpunkter på utredningens olika delar

5 Det ska synliggöras i lag att primärvården svarar för hälso- och sjukvård avseende både fysisk och psykisk ohälsa.

Omsorgsnämnden instämmer i att regleringen av grunduppdraget för primärvården kan bidra till enhetlighet och därigenom ökade förutsättningar för en mer jämlik vård.

Omsorgsnämnden instämmer inte i bedömningen att finansieringsprincipen inte är tillämplig.

Betänkandet menar att förslaget ej kommer att medföra kostnader för huvudmännen då psykisk hälsa implicit redan ligger i uppdraget. Samtidigt vittnar utredningen om en rådande otydlighet gällande vad primärvården ska tillhandahålla inom området psykisk hälsa samt ojämlika förhållanden av det utbud som finns idag. Att en lagförändring automatiskt skulle medföra en adekvat resurs- och kompetensförsörjd primärvård utan ekonomiska konsekvenser upplevs naivt.

Utifrån ovanstående anser omsorgsnämnden att finansieringsprincipen bör tillämpas då det kommer att krävas en ambitionshöjning från huvudmännens sida.

Omsorgsnämnden välkomnar en snabb hantering, men delar inte utredningens uppfattning att författningsförslaget inte skulle föranleda några behov av förberedelser hos regioner och kommuner eller några särskilda informationsinsatser. Det är inte tillräckligt att hänvisa till att primärvårdens grunduppdrag redan borde vara känt och nu enbart förtydligas. Utredningen konstaterar att ett förtydligande behövs, vilket tyder på att både regioner och kommuner inte fullt ut uppfyller sina åtaganden. Därför kommer det sannolikt att behövas stöd även kring denna aspekt av omställningen till en nära vård.

6 Primärvårdens organisering

6.2 Rätt stöd till psykisk hälsa

Omsorgsnämnden vill lyfta vikten av att vid primärvårdens förtydligade ansvar för psykiska vårdbehov också krävs att tillgänglighet och kompetens säkerställs för behandling av psykisk ohälsa. Skulle primärvårdens professioner ha ett för stort fokus på fysiska åkommor samtidigt som ett förtydligt ansvar på att upptäcka och korrekt behandla psykisk ohälsa ligger på dem ser nämnden en risk för att psykiatrisk behandling istället görs än mer otillgängligt än vad fallet är idag.

6.2.1 Vägen in

Omsorgsnämnden instämmer gällande bedömningen att kommunens primärvård bör ha rutiner och relevanta kunskapsstöd för personalen för att identifiera och tillgodose medicinsk bedömning vid misstänkt psykisk ohälsa. Omsorgsnämnden vill dock lyfta vikten av kommunernas olikheter gällande förutsättningar och uppdrag för hälso- och sjukvård, och att detta bör tas i beaktande vid utformandet av regioners och kommuners framtida primärvårdsansvar.

6.2.2 Organisering av primärvårdens insatser mot psykisk ohälsa

Omsorgsnämnden instämmer i bedömningen att området psykisk ohälsa bör organiseras genom stegvisa och väl sammanhängande insatser genom en övergripande struktur för området och att denna struktur ska ha stort fokus på och utgå från primärvården.

Omsorgsnämnden stödjer även bedömningen att de insatser som omfattas bör utgå från relevanta kunskapsunderlag samt vikten av att skapa en struktur för systematisk och kontinuerlig uppföljning av primärvårdens arbete med psykisk ohälsa.

6.2.3 Samverkan och samarbete

Omsorgsnämnden ser ett behov av förstärkta samverkansstrukturer i frågor som handlar om psykisk hälsa vilket de förslag som betänkandet presenterar bedöms ge goda möjligheter till.

6.3 Förutsättningar för rätt stöd till psykisk hälsa

6.3.1 Strukturer för patientdelaktighet och anhörigstöd

Omsorgsnämnden instämmer i utredningens bedömning.

6.3.2 Utbildning och kompetensförsörjning

Omsorgsnämnden delar utredningens bedömning.

6.3.3 Uppföljning och forskning

Omsorgsnämnden instämmer gällande vikten av systematisk uppföljning av primärvården på aggregerad nivå för att kunna följa och utvärdera omställningen mot en god och nära vård samt bedömningen att det är av stor betydelse att primärvårdens arbete med psykisk ohälsa blir belyst i det förslag på indikatorer för att följa omställningen till en god och nära vård som utvecklas av Socialstyrelsen.

6.3.4 Framtida statliga satsningar

Avseende utredningens reflektioner kring framtida statliga satsningar instämmer Omsorgsnämnden i att dessa bör omfattas av tydliga övergripande överenskommelser, vara långsiktiga samt ha en helhetsstruktur som inbegriper såväl specialiserad psykiatri som regional och kommunal primärvård, samt samordningen dem emellan. Detta gynnar ett effektivt utvecklingsarbete och en samordnad uppföljning.

6.3.5 Utvecklingsarbeten

Omsorgsnämnden välkomnar utvecklingsarbete i syfte att skapa metoder och strukturer för ett stegvis integrerat omhändertagande av psykisk ohälsa i primärvården.

Skutskär den september 2021

Jenny Dahlberg
Ordförande Omsorgsnämnden
Älvkarleby kommun